



**Οδηγός υποδοχής
και ένταξης
μαθητών και μαθητριών με
μεταναστευτική βιογραφία
σε σχολεία
Μέσης Εκπαίδευσης
της Κύπρου**

2

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ

Δρ Παυλίνα Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου

Προϊστάμενη Τομέα Επιμόρφωσης Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΣΥΓΓΡΑΦΗ – ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Μαρία Πιτζιολή

Φιλόλογος, Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Δρ Ειρήνη Ροδοσθένους

Επιθεωρήτρια Φιλολογικών Μαθημάτων, Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης

Δρ Παυλίνα Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου

Προϊστάμενη Τομέα Επιμόρφωσης Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΣΥΜΒΟΛΗ

Για τους σκοπούς της παρούσας έκδοσης, έχουν κατατεθεί ιδέες, εισηγήσεις και δράσεις που πραγματοποιούνται ήδη σε σχολεία από τους/τις φιλόλογους που συμμετείχαν στο «Δίκτυο σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης όπου διδάσκεται η Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα», μια διαδικτυακή πλατφόρμα επικοινωνίας όλων των φιλόλογων που διδάσκουν τους μαθητές και τις μαθήτριες με μεταναστευτική βιογραφία τη σχολική χρονιά 2019-2020.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Χρύσης Σιαμμάς

Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ΕΚΔΟΣΗ 2020

Εκτύπωση: Theopress

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ

ISBN: 978-9963-0-9203-1



ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	7
1. Υποδοχή και ένταξη μαθητών και μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία στο σχολείο – Προϋποθέσεις	10
1.1 Αξιοποίηση υφιστάμενων δομών της λειτουργίας των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης	
1.1.1 Επιτροπή υποδοχής και ένταξης ΜΜΕΒ	14
1.1.2 Παιδαγωγική Ομάδα	15
1.1.3 Βοηθός Διευθυντής/Διευθύντρια Συντονιστής/Συντονίστρια υποδοχής και ένταξης ΜΜΕΒ	16
1.1.4 Υπεύθυνος/η Τμήματος ΜΜΕΒ	18
1.2 Αξιοποίηση της γνώσης και της εμπειρίας των εκπαιδευτικών – Καλές πρακτικές συνεργασίας	21
1.2.1 Ο/Η φιλόλογος που διδάσκει τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα	21
1.2.2 Οι διδάσκοντες/ουσες μαθήματα γνωστικού αντικειμένου	23
1.2.3 Καλές πρακτικές συνεργασίας	25
2. Απαραίτητες ενέργειες για την υποδοχή και ένταξη μαθητών και μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία	27
2.1 Σε επίπεδο σχολείου	
2.1.1 Προσαρμογή του ωρολόγιου προγράμματος του σχολείου	27
2.1.2 Έντυπα και ανακοινώσεις μεταφρασμένα σε μητρικές γλώσσες των ΜΜΕΒ	28
2.1.3 Συναντήσεις με γονείς/κηδεμόνες	28
2.1.4 Συλλογή πληροφοριών για τους/τις ΜΜΕΒ	31
2.2 Σε επίπεδο εκπαιδευτικού	
2.2.1 Εποπτικοποίηση	33
2.2.2 Ειδική Αίθουσα διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας	34
2.2.3 Διάγνωση δεξιοτήτων του/της ΜΜΕΒ μέσω της μητρικής γλώσσας	36
2.2.4 Δεύτερος εκπαιδευτικός στην τάξη	36

3. Ενέργειες που ενισχύουν την ολιστική προσέγγιση για την υποδοχή και ένταξη μαθητών και μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία	37
3.1 Ένταξη του σχολείου στο Πρόγραμμα Υποστήριξης Επαγγελματικής Μάθησης των εκπαιδευτικών	37
3.2 Συμμετοχή του σχολείου στο Δίκτυο για υποστήριξη της εφαρμογής της αντιρατσιστικής πολιτικής του ΥΠΠΑΝ «Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού & Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών»	38
3.3 Ανάπτυξη δράσεων για ενδυνάμωση του ρόλου των γονέων/κηδεμόνων – εμπλοκή και συμμετοχή της οικογένειας στο σχολείο	39
3.4 Συμμετοχή μαθητών και μαθητριών διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης σε διαγωνισμούς	40
3.5 Εμπλοκή των ΜΜΕΒ σε σχολικές εκδηλώσεις και άλλες δραστηριότητες μάθησης	42
Επίλογος	50
Βιβλιογραφικές αναφορές	52
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
1. Διαπολιτισμική γευστική συνάντηση - Γυμνάσιο Νεάπολης Λεμεσού	54
2. Επιτραπέζιο παιγνίδι με ζάρια «Ανθρώποις: όλοι ίσοι, όλοι διαφορετικοί» - Γυμνάσιο Αγίου Θεοδώρου	56
3. Συμμετοχή σε θεατρική παράσταση - Λύκειο Παλουριώτισσας	58

2. Απαραίτητες ενέργειες για την υποδοχή και ένταξη μαθητών και μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία

Πέρα από την παρουσία και δράση των ατόμων και των ομάδων που ορίζονται στο σχολείο για επίτευξη του στόχου της υποδοχής και της ένταξης, είναι σημαντική η περαιτέρω αξιοποίηση συγκεκριμένων δράσεων που αφορούν μεν όλα τα παιδιά του σχολείου, αλλά που η παρουσία μεταναστών/μεταναστριών επιβάλλει, στο πλαίσιο του παιδαγωγικού τους ρόλου, την αναπροσαρμογή τους. Πιο κάτω παρουσιάζονται ενδεικτικά τέτοιες ενέργειες σε επίπεδο σχολείου και σε επίπεδο σχολικής τάξης.

2.1 Σε επίπεδο σχολείου

2.1.1 Προσαρμογή του ωρολόγιου προγράμματος του σχολείου

Ο/Η Διευθυντής/Διευθύντρια του σχολείου και ο/η ΒΔ Συντονιστής/Συντονίστρια υποδοχής και ένταξης ΜΜΕΒ ενημερώνονται, μέσω των Εγκυκλίων των Διευθύνσεων Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και δίνουν οδηγίες στον/στην προγραμματιστή/προγραμματίστρια για την προσαρμογή του ωρολόγιου προγράμματος, αναλόγως του είδους του προγράμματος που προνοείται από το Υπουργείο να εφαρμοστεί στο σχολείο.

Ο/Η προγραμματιστής/προγραμματίστρια του σχολείου ρυθμίζει το ωρολόγιο πρόγραμμα, ώστε να ληφθούν υπόψη οι πιο κάτω παράγοντες, όπως προνοείται σε σχετική Εγκύκλιο που κοινοποιείται κάθε χρόνο στα σχολεία από το ΥΠΠΑΝ:

- μαθήματα τα οποία παρακολουθούν υποχρεωτικά οι ΜΜΕΒ,
- μαθήματα από τα οποία απαλλάσσονται οι ΜΜΕΒ και
- μαθήματα από τα οποία μπορούν να αποχωρούν οι ΜΜΕΒ,

προκειμένου να συμπληρωθεί ο αριθμός των διδακτικών περιόδων που προνοείται, ώστε να παρακολουθούν το πρόγραμμα εκμάθησης της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας που προσφέρεται στο σχολείο τους.

2.1.2 Έντυπα και ανακοινώσεις μεταφρασμένα σε μητρικές γλώσσες των ΜΜΕΒ

Για να γίνει εφικτή η επικοινωνία του σχολείου με τους/τις ΜΜΕΒ και με τους γονείς/κηδεμόνες τους, ώστε να εμπιστευτούν το σχολείο και να επιτευχθεί μια αγαστή συνεργασία, πρέπει να υπάρχει πρόσβαση στην πληροφόρηση που έχουν και οι γηγενείς μαθητές και μαθήτριες και οι γονείς/κηδεμόνες τους.

Για να γίνει αυτό, ιδίως τους πρώτους μήνες της άφιξης των παιδιών στο σχολείο, οι ανακοινώσεις και τα έντυπα που πρέπει να γνωστοποιηθούν και να συμπληρωθούν είναι απαραίτητο να δίνονται **μεταφρασμένα στις μητρικές γλώσσες των μαθητών/μαθητριών και των γονέων/κηδεμόνων τους.**

Πολλές φορές, η αποστολή της ενημέρωσης, μέσω των παιδιών, θα χρειαστεί να συνοδεύεται από **προσωπική ή τηλεφωνική επαφή με τους γονείς/κηδεμόνες.** Αν αυτό γίνει μερικές φορές στην αρχή από τον/την Υπεύθυνο/η Τμήματος, θα δημιουργηθεί μια σχέση εμπιστοσύνης που βοηθά και τις δύο πλευρές και χωρίς αμφιβολία το παιδί.

Τις ημέρες των εγγραφών, για επιπλέον βοήθεια, μπορεί να γίνει εκ των προτέρων επικοινωνία με γονείς/κηδεμόνες ή/και μαθητές/μαθήτριες του σχολείου που μπορούν να βοηθήσουν με διερμηνεία.



Έντυπα που σχετίζονται με την εγγραφή στο σχολείο, το ατομικό δελτίο μαθητή/μαθήτριας, οι κανονισμοί φοίτησης στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης, βασικές ανακοινώσεις κ.ά. υπάρχουν μεταφρασμένα στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου → *Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία* → *Εγκύκλιοι/Μεταφράσεις.*

2.1.3 Συναντήσεις με γονείς/κηδεμόνες

Σε μια προσπάθεια από την πλευρά του σχολείου για επικοινωνία με τους γονείς/κηδεμόνες όλων των μαθητών και μαθητριών (όχι μόνο με τα μέλη του Συνδέσμου Γονέων, όχι μόνο με τους γονείς/κηδεμόνες ΜΜΕΒ), οργανώνονται κάθε χρόνο σε όλα τα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης τακτικές συναντήσεις με θεματικές που ενδιαφέρουν όλους ή/και συναντήσεις ενημερωτικού χαρακτήρα.

Μια πρώτη συνάντηση με τους γονείς/κηδεμόνες θα μπορούσε να αφορά τη **γνωριμία με τα μέλη της διεύθυνσης και του εκπαιδευτικού προσωπικού, καθώς και με τους χώρους του σχολείου.**



Μπορεί να περιλαμβάνει:

- Ξενάγηση στους χώρους του σχολείου
- ενημέρωση για τους κανόνες του σχολείου
- ενημέρωση για το πρόγραμμα των μαθημάτων
- επίλυση αποριών των γονέων.

Είναι καθοριστικής σημασίας για την εξέλιξη της επικοινωνίας μεταξύ σχολείου και γονέων/κηδεμόνων, η πρώτη αυτή συνάντηση, όπως και οι επόμενες, να είναι **χρήσιμη** για τους γονείς/κηδεμόνες. Αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να διατηρήσουν την επικοινωνία τους με το σχολείο.

Μια ιδέα για να γίνει αυτό είναι να επιδιωχθεί εκ των προτέρων **διάγνωση αναγκών** (ακόμη και για την ώρα της συνάντησης!). Θα μπορούσε, για παράδειγμα, την ημέρα των εγγραφών των παιδιών να ζητηθεί από τους γονείς/κηδεμόνες να γράψουν ένα ή δύο ζητήματα που τους απασχολούν σε σχέση με τη φοίτηση του παιδιού τους στο σχολείο και την ώρα που θα προτιμούσαν να γίνονται συναντήσεις γονέων/κηδεμόνων - εκπαιδευτικών. Όταν διαπιστώσουν ότι στην πρώτη συνάντηση το σχολείο φρόντισε να τους ενημερώσει ή/και να καλύψει εν πολλοίς αυτή την ανάγκη, σίγουρα θα δημιουργηθεί μια καλή αρχή. Ακόμη, η πρώτη αυτή συνάντηση είναι σημαντικό να είναι μια ευχάριστη εμπειρία για τους γονείς. Λαμβάνεται πρόνοια ώστε να ακουστούν οι ανησυχίες τους και να μην διαβαστούν απλώς κανόνες και απαγορεύσεις.

Ακολουθώντας και στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, θα μπορούσαν να οργανωθούν **συναντήσεις με συγκεκριμένες θεματικές που ενδιαφέρουν όλους τους γονείς/κηδεμόνες που έχουν παιδιά** στην εφηβεία, όπως για παράδειγμα η ασφάλεια στο διαδίκτυο ή το άγχος των εξετάσεων. Με αυτό τον τρόπο, το σχολείο φροντίζει ταυτόχρονα για την καλύτερη επικοινωνία και για την αποφυγή της περιθωριοποίησης ή γκετοποίησης συγκεκριμένων ομάδων ατόμων και οι γονείς/κηδεμόνες ΜΜΕΒ αισθάνονται ότι είναι μέρος της ευρύτερης κοινότητας του σχολείου.

Ειδικότερα για τους γονείς/κηδεμόνες ΜΜΕΒ, κατά τη διοργάνωση και στη διάρκεια των συναντήσεων αυτών:

1. Λαμβάνεται πρόνοια, ώστε να υπάρχει **διερμηνεία**. Αυτό μπορεί να γίνει:
 - με τη βοήθεια γονέων διαμεσολαβητών/διαμεσολαβητριών (γονείς παιδιών του σχολείου που γνωρίζουν ελληνικά και είναι πρόθυμοι/ες να βοηθήσουν)
 - με τη βοήθεια μαθητών ή μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία που γνωρίζουν ελληνικά
 - με αγορά υπηρεσιών, μέσω του ΔΡΑΣΕ (εάν το σχολείο συμμετέχει στο Πρόγραμμα), από επαγγελματίες διερμηνέα
 - μέσω προγραμμάτων που, κατά καιρούς, προσφέρονται μέσω του ΥΠΠΑΝ, σε συνεργασία με άλλους φορείς, όπως το «Πρόγραμμα Εκμάθησης Ελληνικών σε Ανήλικους Υψηλούς Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ) και παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης» (για σχετικές πληροφορίες μπορείτε να αποστείνετε στο Ερευνητικό Κέντρο CARDET στο τηλ. 22002100).
2. Οι εκπαιδευτικοί επιστρατεύουν την **ενσυναίσθησή** τους και σκέφτονται πώς θα ένιωθαν οι ίδιοι/ίδιες, αν έπρεπε να εμπιστευτούν το δικό τους παιδί σε ένα νέο σχολικό περιβάλλον σε μian ξένη χώρα.



Στη διάθεσή όλων των σχολείων (έχει σταλεί σε έντυπη μορφή αλλά υπάρχει και σε ηλεκτρονική στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου → *Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία → Οδηγοί ΠΙ*) ο *Οδηγός γονέων διαμεσολαβητών*. Στο Α΄ μέρος μπορείτε να βρείτε ιδέες και προτάσεις για τη συνεργασία των γονέων παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία με το σχολείο και στο Β΄ μέρος υπάρχει μετάφραση κανόνων φοίτησης στα σχολεία της Κύπρου, μετάφραση βασικών όρων της Γλώσσας, των Μαθηματικών και των Φυσικών Επιστημών στα αραβικά, ρωσικά, γεωργιανά και ουκρανικά.

Επιπλέον, τα σχολεία σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Γονέων, αν επιθυμούν, έχουν τη δυνατότητα για διοργάνωση σεμιναρίων για γονείς. Σειρά σεμιναρίων για γονείς προσφέρεται κάθε χρόνο και από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Τίτλοι και περιγραφές των προσφερόμενων σεμιναρίων, τα ονόματα των εισηγητών/εισηγητριών, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η αίτηση είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου → *Τομέας επιμόρφωσης → Προγράμματα-Σεμινάρια → Σεμινάρια για γονείς*.

2.1.4 Συλλογή πληροφοριών για τους/τις ΜΜΕΒ

Είναι σημαντικό να λαμβάνεται πρόνοια από το σχολείο για κατ' ιδίαν συναντήσεις με τους γονείς/κηδεμόνες του/της κάθε μαθητή/μαθήτριας για συλλογή σημαντικών πληροφοριών για την προηγούμενη φοίτηση του παιδιού στο σχολείο, καθώς και άλλων πληροφοριών για το παιδί και την οικογένεια.

Αυτό γίνεται αρχικά με τη συμπλήρωση του *Ατομικού Δελτίου* του/της μαθητή/μαθήτριας, στο οποίο περιλαμβάνονται ερωτήματα για την **προηγούμενη φοίτηση του παιδιού, για την κατάσταση της υγείας του, για τη δομή της οικογένειας και την οικονομική κατάσταση** κ.ά. Επιπλέον πληροφορίες για το παιδί και την οικογένεια σχετικά με θέματα υγείας, μπορούν να συλλεχθούν μέσω του *Ερωτηματολογίου για θέματα υγείας* που συμπληρώνεται από όλους τους μαθητές και μαθήτριες του σχολείου.



Ειδικότερα για τους/τις ΜΜΕΒ και την ομαλή ένταξη, το σχολείο πρέπει να γνωρίζει επιπλέον πληροφορίες για την προηγούμενη φοίτηση του παιδιού, γιατί ο χειρισμός είναι πολύ διαφορετικός εάν το παιδί, για παράδειγμα, έχει φοιτήσει σε Δημοτικό Σχολείο στην Κύπρο ή μόλις έχει έρθει από εμπόλεμη χώρα και η φοίτηση στο σχολείο ήταν διακοπτόμενη ή/και προβληματική.

Επιπλέον, το σχολείο πρέπει να γνωρίζει και να αναγνωρίζει, τόσο το πολιτισμικό όσο και το μορφωτικό υπόβαθρο του κάθε μαθητή και της κάθε μαθήτριας. Αυτό, λειτουργεί θετικά αφενός σε ψυχολογικό επίπεδο, αφού δίνεται η ευκαιρία στο ίδιο το παιδί να αναδείξει τις γνώσεις και τις δεξιότητές του, χωρίς το εμπόδιο της γλώσσας, ενώ οι γονείς/κηδεμόνες του διαπιστώνουν ότι το σχολείο νοιάζεται για την ομαλή ένταξη του παιδιού τους και θα προσπαθήσουν κι αυτοί με κάθε τρόπο να βοηθήσουν. Αφετέρου, λειτουργεί θετικά και σε πρακτικό επίπεδο, αφού οι εκπαιδευτικοί που θα διδάξουν το παιδί θα γνωρίζουν ακριβώς την ακαδημαϊκή του εικόνα, κάποια κλίση που έχει (π.χ. τέχνη, μουσική, χορός) και θα προσαρμόσουν τη μαθησιακή διαδικασία ανάλογα.

Ο/Η Υπεύθυνος/η Τμήματος συγκεντρώνει αυτές τις πληροφορίες από τους γονείς/κηδεμόνες (ή τον/τη γονέα/κηδεμόνα) του παιδιού, είτε πριν την έναρξη των μαθημάτων είτε κατά τις πρώτες μέρες της φοίτησης στο σχολείο, με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

- διά ζώσης συνέντευξη/συζήτηση. Αυτή μπορεί να γίνει την ημέρα των εγγραφών. Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία της εγγραφής και συμπλήρωσης των βασικών εντύπων (Ατομικό Δελτίο, Ερωτηματολόγιο για θέματα υγείας), ο/η Υπεύθυνος Τμήματος ΜΜΕΒ συναντά τους γονείς/κηδεμόνες κατ' ιδίαν, σε άλλο χώρο του σχολείου και συλλέγει τις επιπλέον πληροφορίες:
- εξ αποστάσεως συνέντευξη/συζήτηση (μέσω διαδικτύου) κατόπιν σχετικής συνεννόησης⁸
- συμπλήρωση online ερωτηματολογίου συλλογής πληροφοριών για την προηγούμενη φοίτηση του παιδιού, σε διάφορες γλώσσες, κατόπιν σχετικής συνεννόησης.

Ο/Η Υπεύθυνος/η Τμήματος, αφού συλλέξει τις πληροφορίες, έχει ευθύνη για την ενημέρωση όλων των διδασκόντων/ουσών στην πρώτη παιδαγωγική συνεδρία του τμήματος ΜΜΕΒ.



Περισσότερες πληροφορίες για το online ερωτηματολόγιο συλλογής πληροφοριών για την προηγούμενη φοίτηση του παιδιού, σε διάφορες γλώσσες, καθώς και ενδεικτικά ερωτήματα που αφορούν το παιδί και την οικογένειά του μπορείτε να βρείτε στον *Οδηγό υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο* στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου → *Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία* → *Οδηγός ΠΙ* → *Οδηγός υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο*.

Με το Ατομικό Δελτίο και το Ερωτηματολόγιο για θέματα υγείας (βλ. 2.1.2 για μετάφραση), που συμπληρώνεται για όλους/όλες τους/τις μαθητές/μαθήτριες κατά την εγγραφή στο σχολείο, μπορούν να συλλεχθούν αρκετές πληροφορίες για την προηγούμενη φοίτηση του παιδιού στο σχολείο. Με κάποιες επιπλέον ερωτήσεις (προηγούμενη φοίτηση του παιδιού –συνεχόμενη, διακοπτόμενη, επίδοση σε μαθήματα γνωστικού αντικειμένου, γνώση της μητρικής γλώσσας, γνώση της Ελληνικής, ιδιαίτερες κλίσεις και ενδιαφέροντα, τυχόν προβλήματα) από τον/την Υπεύθυνο/η Τμήματος, στην παρουσία διαμεσολαβητή/διαμεσολαβήτριας είτε την ημέρα των εγγραφών είτε σε άλλο χρόνο που θα καθορισθεί, το σχολείο έχει μια καλή «εικόνα» για παιδί, η οποία εμπλουτίζεται συν τω χρόνω και όσο το παιδί αποκτά οικειότητα και αισθάνεται εμπιστοσύνη στους/στις εκπαιδευτικούς.

⁸ Στην περίπτωση της διά ζώσης ή εξ αποστάσεως συνέντευξης που θα χρειαστεί διαμεσολάβηση και το θέμα της συνάντησης εμπίπτει σε θέματα προσωπικών δεδομένων του παιδιού, συστήνεται ο/η διαμεσολαβητής/διαμεσολαβήτρια να είναι επαγγελματίας για διασφάλιση κάθε εχεμύθειας.

2.2 Σε επίπεδο εκπαιδευτικού

Στο επίπεδο των εκπαιδευτικών είναι σημαντική η συμμετοχή τους σε όλες τις πιο πάνω ενέργειες αλλά κυρίως, εντός της σχολικής τάξης, η επιδίωξη της όσο το δυνατό μεγαλύτερης **πλαισιακής στήριξης της διδασκαλίας** (Cummins, 2005). Πιο κάτω παρουσιάζονται ενδεικτικά βασικές μεθοδολογικές αρχές αλλά και δομές που μπορούν να δημιουργήσουν στη σχολική τάξη συνθήκες συμμετοχής και επιτυχίας για τα όλα τα παιδιά.

2.2.1 Εποπτικοποίηση



Είναι σημαντικό για το πρώτο διάστημα της φοίτησης MMEB στο σχολείο, παρόλο που δεν συνηθίζεται σε σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης, να γίνεται **χρήση της εικόνας** σε μεγάλο βαθμό, για παράδειγμα, για τις ονομασίες των σχολικών μαθημάτων (π.χ. με την εικόνα του σχολικού βιβλίου), για δραστηριότητες της σχολικής ζωής κ.ά. Σε ορισμένα σχολεία, οι πινακίδες έξω από τις βασικές αίθουσες του σχολείου (π.χ. Αίθουσα Καθηγητών/Καθηγητριών) έχουν μεταφραστεί σε μητρικές γλώσσες των μαθητών/μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία του σχολείου και έχουν προστεθεί εικόνες.



Παραδείγματα μπορείτε επίσης να βρείτε στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου → Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία → Οδηγοί ΠΙ → Οδηγός υποδοχής παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία: Οι πρώτες μέρες στο σχολείο.



2.2.2 Ειδική Αίθουσα διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

Όπως συμβαίνει και στις περιπτώσεις άλλων μαθημάτων στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης (π.χ. Αίθουσα Γλωσσών, Αίθουσα Ιστορίας), είναι σημαντικό να υπάρχει Ειδική Αίθουσα με ηλεκτρονικό υπολογιστή και βιντεοπροβολέα για τα μαθήματα της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στους/στις ΜΜΕΒ. Ίδεωδώς, είναι καλό να υπάρχουν ακόμη 4-5 ηλεκτρονικοί υπολογιστές (ένας σε κάθε ομάδα), ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν εύκολη πρόσβαση σε ηλεκτρονικά δίδγλωσσα και εικονογραφημένα λεξικά, σε διάφορα εφαρμογίδια και ιστοσελίδες που διευκολύνουν τη γλωσσική εκμάθηση, ενώ τα παιδιά θα μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους μιλώντας και γράφοντας από κοινού στη νέα γλώσσα (ενδεικτικά προτείνονται στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου → *Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία* → Υποστηρικτικό υλικό).

Στην αίθουσα διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας ενδείκνυται να υπάρχουν:

- εκτυπωτής
- καρτέλες με την ελληνική ονομασία βασικών αντικειμένων της αίθουσας π.χ. πίνακας, θρανίο
- δίδγλωσσα και εικονογραφημένα λεξικά που μπορεί το σχολείο να αγοράσει μία φορά και να υπάρχουν μόνιμα στην αίθουσα ΜΜΕΒ
- πινακίδα/ες με εικονογραφημένο το βασικό λεξιλόγιο (έτοιμες καρτέλες με το βασικό λεξιλόγιο των θεματικών εννοτήτων υπάρχουν στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου → *Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία* → *Οδηγοί ΠΙ* → *Οδηγός εκπαιδευτικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*)
- διάφορα αντικείμενα, π.χ. πλαστικά φρούτα, φαγητά για εποπτικοποίηση των αντίστοιχων θεματικών εννοτήτων
- χώρος για εργασίες των μαθητών/μαθητριών
- ο φάκελος επιτευγμάτων (πορτφόλιο) του κάθε παιδιού
- γωνιά με λογοτεχνικά βιβλία στο γλωσσικό επίπεδο των παιδιών (ορισμένα σχολεία έχουν αναπτύξει σύστημα δανεισμού των βιβλίων αυτών σε ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή)
- διάφορα παιχνίδια που μπορούν να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιο και την παραγωγή προφορικού λόγου (π.χ. Taboo, Pictionary, Μάντεψε ποιος, Scrabble, κάρτες με συνώνυμα/αντώνυμα/παραγωγή προφορικού λόγου/μέρες, μήνες, εποχές, ώρες)
- παγκόσμιος χάρτης (το κάθε παιδί γράφει ένα μικρό χαρτάκι με το όνομά του και ό,τι άλλο θέλει και το καρφίτσωνει στη χώρα καταγωγής του)
- υλικό σε διάφορες γλώσσες από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών που σκοπό έχει τη γνωριμία με την Κύπρο.

2.2.3 Διάγνωση δεξιοτήτων του/της MMEB μέσω της μητρικής γλώσσας

Ο/Η εκπαιδευτικός που διδάσκει σε μαθητές και μαθήτριες που έχουν μητρική γλώσσα διαφορετική από την κυρίαρχη γλώσσα του σχολείου, έχει πάντοτε υπόψη του ότι με κατάλληλη μεθοδολογία, με ένα σχολικό περιβάλλον χωρίς άγχος, και κυρίως με την αποδοχή, το παιδί μπορεί να μεταφέρει τις δομές, τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έχει ήδη κατακτήσει στη μητρική του γλώσσα στη δεύτερη γλώσσα κι έτσι να επιταχύνει την εκμάθησή της (Τσοκαλίδου & Μαλιγκούδη, 2011), καθώς και τις ακαδημαϊκές του γνώσεις σε μαθήματα γνωστικών αντικειμένων.

Σε αυτή τη βάση, είναι σημαντικό, με την άφιξη του/της MMEB στο σχολείο, να γίνεται διάγνωση των γνώσεων του/της και σε μαθήματα γνωστικού αντικειμένου, μέσω της μητρικής γλώσσας του παιδιού. Αυτό δίνει τη δυνατότητα:

- στο παιδί για μια αρχική διάγνωση των γνώσεων του σε ορισμένα τουλάχιστον μαθήματα, χωρίς το εμπόδιο της γλώσσας, γεγονός που ενισχύει σε μεγάλο βαθμό την αυτοπεποίθησή του
- στον/στην εκπαιδευτικό της γενικής τάξης ή/και του ενισχυτικού μαθήματος να γνωρίζει το σημείο εκκίνησης της διδασκαλίας του/της, μια βασική προϋπόθεση για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας που καλείται να εφαρμόσει.

Για τον σκοπό αυτό, υπάρχουν αναρτημένα διαγνωστικά δοκίμια των γνώσεων στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες (Βιολογία και Φυσική), καθώς και σχετικές οδηγίες χορήγησης και διόρθωσης, που μπορούν να αξιοποιηθούν από τους/τις εκπαιδευτικούς των συγκεκριμένων ειδικοτήτων.



Πρόσβαση στα διαγνωστικά δοκίμια μπορείτε να έχετε από την ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου → *Εκπαιδευτική ένταξη παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία*
→ *Διαγνωστικά Δοκίμια*.

2.2.4 Δεύτερος εκπαιδευτικός στην τάξη

Αξιοποίηση του δεύτερου εκπαιδευτικού στην τάξη, εάν στο σχολείο λειτουργεί το πρόγραμμα ΔΡΑΣΕ. Ο/Η εκπαιδευτικός της τάξης φροντίζει ώστε ο/η εκπαιδευτής/εκπαιδευτρια του ΔΡΑΣΕ να είναι ενήμερος/η για το σχέδιο μαθήματος και η οργάνωση της τάξης να είναι ομαδοσυνεργατική, ώστε να αξιοποιείται στο έπακρον η παρουσία του/της δεύτερου/ης εκπαιδευτικού, γεγονός που έχει θετική επίδραση στα μαθησιακά αποτελέσματα.

